

Sectorul Patrimoniul Cultural

Dare de Seamă asupra activității din anul 2009

Activitatea de ocrotire și punere în valoare a patrimoniului cultural bisericesc s-a desfășurat, în anul 2009, la nivelul Patriarhiei Române, prin Sectorul Patrimoniul Cultural, condus, din încredințarea **Preaferitului Părinte Patriarh DANIEL** și sub îndrumarea *Preasfințitului Ciprian Cămpineanul Episcop – Vicar Patriarhal*, de către *P.C.Pr.Dr. Florin Șerbănescu, consilier patriarhal coordonator*.

I. Formarea și perfecționarea profesională a personalului de specialitate.

1. Programe și cursuri organizate: au fost finalizate patru programe de pregătire începute în 2008, încheiate cu *Diploma de absolvire: muzeografi*, două cursuri cu 53 absolvenți; *gestionari custozi*, două cursuri cu 80 de absolvenți (**Total - 133 de absolvenți**)

2. Venit net realizat - 41.050 lei.

Elaborarea, organizarea și susținerea programelor de curs s-a făcut de către colectivul de specialiști din cadrul Sectorului Patrimoniul Cultural: Pr. Dr. Florin Șerbănescu – consilier patriarhal coordonator, Prof. Victor Simion și Prof. Mircea Sfârlea – consilieri patriarhali, Prof. Nicoleta Băjan – expert M.C.C.P.N., precum și prin colaborarea cu o serie de cadre universitare, directori de muzee, experți și specialiști de prestigiu din cadrul instituțiilor de învățământ și patrimonial-muzeale reprezentative din diferite părți ale țării, precum și de către alți specialiști din rețeaua patrimonială a B.O.R.

3. Programe noi autorizate

a) s-au depus dosarele pentru autorizarea a două noi cursuri: „*Conservator de bunuri culturale*” și „*Ghid pentru obiectiv cultural*”. Cursurile, cu durata de 2 ani fiecare, au fost autorizate în semestrul II al anului 2009 și urmează a fi organizate din anul 2010. Oferta a fost înaintată eparhiilor și s-au înscris până în prezent 28 de cursanți.

b) a fost inițiat un curs de instruire de scurtă durată (7 zile) în vederea *întocmirii corecte a inventarelor* pentru care s-au înscris până în prezent 93 de participanți din 8 eparhii, urmând să se desfășoare începând cu trimestrul I al anului 2010.

c) se află în fază de finalizare documentele pentru acreditarea unui curs destinat *bibliotecarilor* (cursul va fi organizat începând cu semestrul II al anului 2010).

4. Elaborarea de proiecte pentru fonduri europene

A fost elaborat și depus spre avizările legale „*Proiectul pentru programul de parteneriat în vederea finanțării din fonduri europene a activităților de formare profesională.*”

5. A fost definitivat cursul de „Muzeologie Generală” (360 pagini) destinat muzeografilor din unitățile de cult (și nu numai), care va fi tipărit în anul 2010.

Toate cheltuielile privind organizarea programelor (taxa de acreditare, plata lectorilor, decontarea cheltuielilor de transport și de întreținere a aparatului etc.) au fost susținute din fondurile proprii.

II. Evidența patrimoniului bisericesc mobil s-a realizat în cadrul Sectorului Patrimoniul Cultural prin continuarea derulării contractului de evidență cu CIMEC, cu susținerea financiară a Secretariatului de Stat pentru Culte.

a) S-a finalizat fișarea colecției de carte veche (4596 exemplare) și au fost fișate, în continuare, 275 icoane și obiecte de cult.

b) S-a inițiat, totodată, operațiunea de reinventariere și sistematizare a depozitului de icoane și obiecte de cult din colecția Patriarhiei Române aflat în fosta cuhnie de la Mănăstirea Antim.

c) La nivelul întregii țări, activitatea de evidență a patrimoniului bisericesc mobil s-a continuat prin aplicarea prevederilor protocolului de colaborare dintre Patriarhia Română și Ministerul Administrației și Internelor – Inspectoratul General al Poliției, încheiat în anul 2000 (temei 790) și reactualizat, pe temei 5204, în anul 2005.

Conform raportărilor primite de la eparhii, au fost întocmite peste **22.692 fișe** însoțite de imagini fotografice. S-au efectuat, totodată, operațiuni de verificare și actualizare a inventarelor la colecțiile patrimoniale bisericești și s-au revizuit și îmbunătățit, în multe locuri, sistemele și instalațiile de securitate.

III. Situația generală a lucrărilor de restaurare a monumentelor istorice bisericești.

Pentru anul 2009, eparhiile au raportat lucrări de **reconstrucție, consolidare și restaurare** la un număr de **263 monumente**. Valoarea totală a fondurilor raportate s-a ridicat la suma de **43.796.581,40 lei**

și **50.000 euro**, după cum urmează: Contribuții de la eparhii și fonduri proprii - 459.850,00 lei; Ministerul Culturii și Patrimoniului Național - 12.779.248,44 lei; Secretariatul de Stat pentru Culte - 8.510.576,00 lei; Guvern - 690.000,00 lei; Subvenții Consiliului Județean și Consiliilor Locale - 1.392.252,87 lei; Subvenții Primăriei - 678.100,00 lei; Sponsori - 2.188.000,00 lei + 50.000 euro; Contribuții credincioși - 757.055,00 lei; O.N.M.I. - 4.541.200,00 lei; Inspectoratul de Stat în Construcții - 1.640.182,26 lei; Fondul Național - 1.150.321,20 lei; Uniunea Europeană - 3.450.963,60 lei; Fonduri provenite din mai multe surse - 5.558.832,03 lei.

IV. Lucrările și intervențiile de conservare și restaurare a patrimoniului mobil au fost executate în cadrul Sectorului Patrimoniu Cultural al Patriarhiei Române, la Centrul *Ressurrectio* al Arhiepiscopiei Iașilor, precum și în cadrul altor eparhii, în colaborare cu atelierele și laboratoarele muzeale zonale.

Un obiectiv esențial al etapei actuale de dezvoltare a activității patrimonial-culturale din cadrul Bisericii Ortodoxe Române îl constituie organizarea și acreditarea unor ateliere bisericești proprii de conservare-restaurare a patrimoniului mobil, cu personal calificat și atestat pentru diferite tehnici de lucru.

În acest sens Permanența C.N.B. a hotărât înființarea unui **Centru de Pregătire, Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Religios „Sfântul Voievod Martir Constantin Brâncoveanu”**, în București, care va fi dotat cu ateliere specializate de conservare și restaurare a patrimoniului; tot aici se vor desfășura și celelalte activități specifice privind formarea și atestarea personalului de specialitate, ale Comisiei de Pictură Bisericească, precum și activitățile de evidență, cercetare și valorificare muzeal-expozițională a patrimoniului bisericesc, având drept corolar și obiectiv major organizarea **„Muzeului Creștinismului Românesc – Sfântul Cuvios Dionisie Exiguul”**.

V. Muzeu și colecții bisericești. În prezent funcționează un număr de 317 unități cu activitate în domeniul patrimoniului bisericesc mobil, din care 275 muzee și colecții muzeale și 42 de centre de ocrotire, cu peste 600 angajați. Preocuparea pentru reorganizarea, îmbogățirea și îmbunătățirea conținutului și formei de prezentare a acestora, precum și pentru organizarea unor noi muzee și colecții bisericești a sporit odată cu organizarea de către Patriarhia Română a cursurilor proprii de formare și atestare a personalului calificat în domeniul patrimoniului cultural.

VI. Activitate muzeal-expozițională. În anul 2009, dedicat de către Sfântul Sinod „Sfinților Capadocieni” și „Aniversării a 650 de ani de existență a Mitropoliei Țării Românești” s-au organizat de către Sectorul Patrimoniu Cultural, Centrul de Presă BASILICA și Sectorul Cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor, în Sala Europa Christiana a Palatului Patriarhiei, foto-expozițiile „Anul Sfinților Capadocieni.- Pelerini în Capadocia sfinților” și „Mitropolia Țării Românești – 650 de ani de existență (1359 - 2009)”, vernisate cu prilejul sesiunii solemne a Sfântului Sinod din 28 octombrie 2009.

În perioada 1 – 4 noiembrie 2009, cu prilejul Congresului Internațional dedicat Sfântului Vasile cel Mare Sectorul Patrimoniu Cultural a participat, în colaborare cu Facultatea de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian” și Academia Română la organizarea, la sediul acesteia din urmă, a expoziției „Opera Sfântului Vasile cel Mare în Cultura Română”, iar la Palatul Patriarhiei s-a prezentat expoziția „Pelerini în Capadocia sfinților”.

Alte expoziții organizate cu participarea Sectorului Patrimoniu Cultural: *Biserica Ortodoxă și Unirea Principatelor* (ianuarie); *Catedrale și Biserici Ortodoxe* (martie) și *Catedrale din lume* (iunie) – colaborare cu Sectorul Monumente și Construcții Bisericești; *10 ani de la vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România (1999 - 2009)* (mai) – colaborare cu Biroul de Presă; *Print & Sign* – colaborare cu ROMEXPO; *Sfântul Nicolae în sufletul copiilor* (decembrie) – colaborare cu Arhiepiscopia Bucureștilor; *Iconostase Ortodoxe* – colaborare cu Arhiepiscopia Bucureștilor și Asociația „Bucureștiul meu drag”; *Icoana din sufletul copilului* (decembrie) – colaborare cu Sectorul Teologic-Educațional și redacția revistei Chemarea Credinței. Aflat la cea de-a XVII-a ediție, concursul cu acest titlu a avut etape și expoziții zonale la Sibiu și Târgu-Jiu.

În întreaga țară s-au organizat, de asemenea, alte expoziții de cultură și artă bisericească, precum și numeroase simpozioane, colocvii, sesiuni sau alte manifestări patrimoniale, culturale și istorice bisericești pe diferite teme, între care, în primul rând, au fost acelea dedicate Anului Sfinților Capadocieni, aniversării Mitropoliei Țării Românești, a Episcopiei Rădăuților, proclamării canonizării unor noi sfinți (ex.: Sfântul Voievod Neagoe Basarab) și ridicării în rang a unor eparhii și ierarhi (la Roman, Rădăuți, Târgoviște, Curtea de Argeș, Galați, Tulcea, Buzău, Râmnic, Miercurea-Ciuc, Arad, Baia-Mare etc.).

VII. Publicații și emisiuni radio – TV

Eparhiile Bisericii Ortodoxe române au editat, în anul 2009, numeroase cărți, monografii, pliante, ghiduri ilustrate, casete video, CD-uri puse la dispoziție credincioșilor, vizitatorilor de muzee bisericești și publicului larg.

Momente semnificative din trecutul Bisericii noastre au fost prezentate în presa bisericească scrisă și audio-vizuală la posturile Trinitas – TV și Radio Trinitas, Ziarul Lumina, Radio Renașterea – Cluj, revistele bisericești, precum și alte posturi și publicații publice și particulare de radio și TV.

Contribuții ale Sectorului Patrimoniu Cultural:

a) În volumul intitulat *”Domnitorii și ierarhii Țării Românești. Ctitoriile și mormintele lor”* de la editura *Cuvântul Vieții* a Arhiepiscopiei Bucureștilor (consilierii patriarhali Pr. Dr. Florin Șerbănescu și Prof. Mircea Sfârlea).

b) Frecvente prezențe în mass – media bisericească ale Pr. dr. Florin Șerbănescu, consilier patriarhal, coordonator, precum și a domnilor profesori Victor Simion și Mircea Sfârlea.

c) Pr. dr. Florin Șerbănescu a activat ca membru în Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor și a reprezentat protocolar Patriarhia Română la numeroase vernisaje, manifestări culturale, ceremonii bisericești etc. rostind cuvinte adecvate acestor împrejurări.

VIII. Comisia de Pictură Bisericească

În anul 2009 Comisia de Pictură Bisericească a lucrat în cadrul Sectorului Patrimoniu Cultural, sub directa îndrumare a Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, lucrările acesteia fiind conduse, în primul semestru, de PS Vincențiu Ploieșteanul, Episcop – Vicar Patriarhal – ca Președinte și P.C.Pr.dr. Florin Șerbănescu, consilier patriarhal – ca Secretar, iar în semestrul II de P.C.Pr.dr. Florin Șerbănescu – în calitate de Președinte și drd. Diana Barbu – ca Secretar.

Au fost organizate **8 ședințe lunare** în care au fost luate în discuție **663 dosare**, din care au fost aprobate: **227 dezeve**, **136 adjudecări**, iar la un număr de **68 de locașuri de cult** a fost efectuată **recepția definitivă** în urma finalizării lucrărilor.

Rezultatele dezbaterilor și hotărârilor au fost consemnate în procese-verbale și au devenit executorii după aprobarea acestora de către **Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL**.

În luna noiembrie s-a organizat examenul de admitere pentru ucenicii de pe șantierele de pictură din Patriarhia Română, la care s-au înscris 27 de candidați, din care 24 au fost declarați admiși.

Pe întregul an Comisia de Pictură Bisericească a înregistrat un venit de **228.153 lei**.

În activitatea sa, Comisia a urmărit promovarea stilului neobizantin și a tehnicii frescă, a iconografiei tradiționale ortodoxe și a sfinților români, executarea lucrărilor de pictură din nou și conservarea – restaurarea în cele mai bune condițiuni tehnice și iconografice, promovarea pictorilor valoroși.

S-a înregistrat o colaborare fructuoasă cu o serie de eparhii precum Arhiepiscopia Bucureștilor, Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei și Arhiepiscopia Craiovei, dar s-au semnalat și cazuri de executare a unor lucrări de slabă calitate, fără avizul Comisiei, de către pictori neautorizați sau de categorie necorespunzătoare locașului respectiv, fapt care a determinat analiza acestor aspecte de către Sfântul Sinod pe un temei prezentat în sesiunea sa din octombrie 2010.

Întru această bogată și semnificativă cunună de activități, Sectorul Patrimoniul Cultural al Patriarhiei Române prezintă, cu fiască smerenie, **Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL** prezenta dare de seama asupra realizărilor din Anul 2010, cu rugămintea de a fi analizată și de a primi binecuvântarea pentru prezentarea sa la Ședința **Consiliului Național Bisericesc și la Adunarea Națională Bisericească**.

Pr. dr. Florin Șerbănescu
consilier patriarhal coordonator